СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 277. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 28 листопада 1931.

VOL. XXXIX. No. 277. Jersey City, N. J., Saturday, November 28, 1931. THREE CENTS.

ҐРІН ЗАПОВІДАЄ 7,500,000 БЕЗРОБІТНИХ У СІЧНІ 1932 Р.

ВАШИНҐТОН. — Вілієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, стверджує, що безробіття далі зростає, та що 20% юнійних промислових робітників не мають праці. Коли в наступних двох місяцях безробіття буде зростати в такий спосіб, як це було в роках 1928 і 1929, тоді, Ґрін обчисляє, матимемо в січні 1932 р. аж 7,500,000 робітників без роботи.

Ґрін каже далі, що вся добродійна акція в справі допомоги безробітним є невистарчаючою та що робітники втратили в останнім році на платнях $11,000,000,000. А це відбилося на їхнім відживлюванню, особливо на дітях.

ХАОС У МАЙНЕРСЬКІМ ПРОМИСЛІ У ВЕСТ ВІРДЖІНІЇ.

ФЕЙРМОНТ (Вест Вірджінія). — Кореспондент „Ди Ню Йорк Таймс" розпочав друкувати серію артикулів про відносини в майнерськім промислі у Вест Вірджінії.

Він каже, що ціла Вест Вірджінія уявляє собою образ, повний великої траґедії, яку спричинила непогамована конкуренційна боротьба вуглевих баронів. Тепер панує там цілковитий хаос, бо кождий власник копалень намагається усіми способами підкопапати свого сусіда-конкурента. Наслідком цього ціна тони вугля спадає тепер подекуди аж до 75 центів, себто є нижчою від коштів продукції. А яка це мала ціна, пізнати найкраще по тім, коли пригадаємо собі, що в 1920 р., себто в часі так званої ери „шовкових сорочок", коштувала тона вугля $14. Тоді майнери заробляли від $43 до $65 тижнево, а власники копалень збивали великі суми і жили серед люксусів. Та тепер многі з них побанкротували, а на ліцитації можна купити тепер майну за $25,000, яка недавно вартувала $2,000,000.

А майнери то вже бідують чорно. Прямо голодують. Діти ходять улицями обдерті й босі. А тепер, коли позимніло, то до школи не ходять, бо не мають обуви.

Частина майнерів працює від 2 до 4 днів тижнево. Але не зароблять більше як 80 центів на день. Навіть ті майнери, котрі працюють 6 днів на тиждень, не мають більше як 70 до 80 центів денно на поживу й убрання для себе і для родини. Це і є причиною, що деякі майнери вже збайдужніли до цеї міри, що взагалі не хочуть робити, бо кажуть, чи чоловік робить чи ні, то всеодно треба примирати з голоду.

Життева стопа майнерів Вест Вірджінії спала тепер до життевої стопи з 1893 року.

ПОКЛАДАЮТЬ НАДІЇ НА КОНҐРЕС.

ВАШИНҐТОН. — На 72 конґрес, який збереться на сесію 7 грудня, глядять усі як на якого спасителя. Всі думають, що він знайде якийсь лік на депресію. Але що він принесе, на разі не знати. Одного можна сподіватися, що в справах економічних і фінансових обидві партії підуть на руку урядови.

СПРАВА МУНІЯ І БИЛИНҐСА ЗИСКАЛА НА АКТУАЛЬНОСТИ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Приїзд мейора Вокера й задумана ним інтервенція в справі улаcкавлення Мунія стали в Каліфорнії найбільш актуальною справою. Деякі ґазети кажуть, що Вокер поставив ґовернора Ролфа в дуже скрутне положення. Вокер тепер тим трохи стурбований. Найбільше його вразила телеґрама від Адвокатської Палати з Ню Йорку, якою осуджено його інтервенцію. Та виявилося, що телеґрама не була вислана Адвокатською Палатою, а тільки хтось хотів впровадити Вокера підступом у блуд.

Всі часописи розписуються знову дуже широко про бомбовий вибух, який стався 4 липня 1916 р., підчав Паради Приготовання в Сен Френсиско, коли то згинули 10 осіб, а 40 були ранені. За це засуджено Варена Билинґса 23 вересня 1916 р. на досмертну вязницю, а Мунія засуджено вироком з 10 лютого 1917 р. на кару смерти.

Редактор Фремонт Олдер доказав перший, що Ф. Оксмен, котрий зізнав у суді як свідок, що він бачив Мунія і Билинґса на місці вибуху, допустився своїм зізнанням кривоприсяги. Бо інший свідок, Ірл Гечер, зізнав під присягою, що Оксмен був у часі вибуху у своїй хаті, яка є віддалена 90 миль від місця вибуху.

Також другий свідок, Джан Мек Донелд, зізнав тепер двома наворатами, що він зізнавав фальшиво в некористь засуджених.

Теперішній ґовернор Ролф, котрий має можність улаcкавити Мунія, також брав участь у тій параді в 1916 р. і був на місці вибуху. Він був тоді мейором міста.

ВОРОГИ ФАШИЗМУ ВИТАЮТЬ ОВАЦІЙНО ТОСКАНІНІЯ.

НЮ ЙОРК. — Славному диріґентови Артурови Тосканіньому справили вороги фашистів підчас його виступу на концерті в Карнеґі Гол величезну овацію за те, що він, будучи в Італії, відмовився в Больоні грати гимн фашистів.

РАТУЄ АНҐЛІЙСЬКО-ІНДІЙСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Мек Донелд робить усякі зусилля, щоб уратувати від розбиття конференцію довкола круглого стола. Індійці немагометани ніяк не можуть порозумітися з магометанами.

ЛИТОВЦІ ВИҐРАЛИ З ПОЛЬЩЕЮ.

Міжнародній трибунал у Гаазі видав рішення в справі польсько-литовського спору щодо відновлення залізничої комунікації між Польщею і Литвою. Справу розглядала свого часу Рада Союза Націй і складена задля цього окрема технична комісія заявилася була згідно з польським домаганням за віднову плавби на Німані та залізничий рух на лінії Ляндварів-Кошидари. Рада Союза предложила справу гаському трибуналови, який тепер вирішив, що Литва не обовязана відновити комунікації в згаданому районі. Трибунал оперся на меморіялі Литви, де сказано, що Польща нарушила договір у Сувалках, окупуючи Вильно, і це дає Литві право на мирні репресії супроти Польщі. Литовські офіціяльні кола і литовська преса придають рішенню гаського трибуналу велике значіння, вважаючи його цінним для Литви, яка бореться за Виленщину.

ГОСПОДАРСЬКІ ЗЛИДНІ НА ПОЛІССЮ.

До всяких інших злиднів, які терпить волинське Полісся, прийшла повінь. Горинь і інші ріки внаслідок дощів поviливали й позабирали з собою дуже багато сіна (отави), яке було порозкидане по лугах, чи навіть стояло в копицях. Втрата сіна є великим ударом для Поліщуків, які тримають більшу скількість худоби. — На Луччині, як у свій час подавалося, град вибив селянського збіжа на суму понад 3 міліони золотих. Більшість втратила 80—100 відсотків урожаю. Нещасні жертви градобиття не мають зерна ні на хліб ні на засів. Деякі чинники обіцяли їм відложити податки до наступного року. А тимчасом селяни одержують „платні накази" за цілий рік (обидві піврічні рати), а солтиси домагаються безумовного вплачення податків. Невже дійде до секвестрів і продажі останнього майна? Для тих, які потерпіли від граду та яким зазирає в вічі голод, повинні нейже бути бодай якісь податкові пільги.

БУДУЮТЬ „ЗГОДУ".

Останніми часами почалася по селах Сокальщини оживлена праця організації „Згода". В деяких громадах отримали війти наказ згори про зібрання за всяку ціну підписів на заявах приступлення до тої „організації", а крім того підписів на якихось ближче незнаних друках. Були навіть такі випадки (Комарів), що громадський поліцай, який ходив за тими підписами з хати до хати, зумів зібрати підписи від таких, яких не бачив навіть на очі, себто скороченою дорогою підписував або сам, або давав підписувати охоним. Слід додати, що 5. жовтня ц. р. відбулася в Сокалі нарада тоїж „Згоди". На цю нараду затягнено також деяких необізнаних у тих справах наших людей, які зрозуміли всю цю „згоду" аж на салі нарад.

СТАТИСТИКА СТУДЕНТІВ У ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

При нагоді інавґурації нового академічного року львівського університету проректор проф. Вітковський подав звіт, з якого довудуємося про статистику студентів цього університету. І так, у минулому академічному році записалося було 6,334 студентів. З того на правничім факультеті було 2,710, на медичнім 578, на фармацевтичнім 54, на гуманістичнім 1,935, на математично-природничім 883, на теольогічнім 174. Студентів було 4,224, студенток 2,034, з тих 1,254 студіювали гуманістику. По віроісповіданні було: греко-католиків 1,026, римо-католиків 3,991, жидів 2,000. По національности: Українців 1,014, Поляків 4,248.

ВТІКАЧІ ДО „РАЮ" Й З „РАЮ".

На початку літа ц. р. з Луччини втікли до Большевії кілька хлопців, бувших ґімназійних учнів, а саме з Киверців — Бухало, з Крупи — Сердюк і з Підгаєць — Войтюк. Недавно польська гранична сторожа затримала на кордоні Бухала і Войтюка, що втікли „з раю" до дому. Оповідають вони, що їх 5 місяців переганяли з вязниці до вязниці, де вони терпіли голод, бруд, нужду й знущання. З їхніх слів виходить, що жити на Радянській Україні жахливе. Врешті про це каже їхній зовнішній вигляд: втікли вони в добрих убраннях, а вернулися в мішках. Про Сердюка нема вісток. Цікаве те, що це вихованець Певного, редактора „Української Ниви", який платив за його науку в ґімназії. Сердюк буцімто говорив перед утечею, що йому так збридла вся робота його патрона, що далі він не може користатися його допомогою. Ясна річ, коли згадані хлопці втікли на Радянщину, то мусів хтось їх до цього намовляти. Отак заломлюється і гине наша бідніша селянська молодь у нинішніх волинських умовинах життя.

БІЙКА В БОЛГАРСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

Із Софії повідомляють, що коли бувший премієр Цанков хотів на засіданні собрання 14 жовтня забрати голос, комуністи повитали його криком і окликами: „Вбивник!" „Геть з парляменту!" Аграрні посли прилучилися до демонстрації, так, що Цанков пів години не міг говорити. Коли за ним обстали деякі посли, прийшло до загальної бійки, підчас якої бувший міністер хліборобства, Омарчевський, вдарив бувшого міністра із Цанкового кабінету, Кулева, в лице.

З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

У Волі Белкінецькій, ярославського повіту, згоріло хазяйство Матвія Дідуся. Під замітом підпалу арештувала поліція його шурина Ленарта. — Невідомий стрілець збив у ночі вікно війтови Стрілкова, стрийського повіту, Галееви. Галій відомий в околицях свого села Русин-угодовець. Поліція арештувала під замітом намаганого вбивства українського ґімназиста. — Деякі радні Ніжанкович поскладали мандати. Сподіваються тепер іменування урядового комісаря для громади; мав би ним бути дотеперішній бурмистр Б. Добрянський.

ЛУЦЬКА УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ.

Українська гімназія в Луцьку з початком цього шкільного року перейшла до власного будинку, купленого в приватного власника завдяки соймиковій субвенції (59 тисяч золотих). Субвенція походить з тих часів, коли більшість соймику й виділу складали Українці, себто ще зперед санаційних часів. Новий власний будинок гімназії стоїть на землі бувшого луцького Чеснохресного Братства, що тепер опинилось під рукою державного комісаря. Перед трома роками була куплена під гімназію земля на передмісті Красне на імя місцевого громадянина. Про цю землю щось нічого не чути.

СМЕРТЬ АРТУРА ҐОЛЬДМАНА.

У Львові помер власник друкарні Артур Ґольдман, проживши 70 літ трудящого життя. Це була відома постать, особливо серед українських діячів пера, які зпоміж усіх неукраїнських друкарень ще найрадше зверталися до друкарні Ґольдмана — завдяки особистим прикметам цеї людини. Це був чемний, діловий і культурний купець-підприємець. У молодечих роках був соціялістом. У 1915 році Москалі вивезли були його у глиб Росії. З старенькими Ґольдманом сходить до могили цікава постать, симпатична всім, хто з нею мав нагоду стрінутися.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ БУРСИ.

В Чорткові збудовано велику польську бурсу на 120 учнів. Головою будови бурси є директор місцевої польської гімназії, Матушевський, тому не диво, що будови тої довершено не менше завдяки Жидів та Українців (усіх так чи інакше залежних елементів), як самих Поляків. — У Перемишлі збудували нову польську бурсу для ремісничої молоді, в якій знайде приміщення 100 хлопців.

ГІРНИЧА КАТАСТРОФА.

У копальні Зодінґен (Вестфалія) скоїлася катастрофа. З шибу добули покищо 3 убитих і 8 ранених шахтярів. Досі всі робітники замкнені в глибині шибу. До катастрофи прийшло наслідком вибуху ґазів і вугляного пилу. Підчас вибуху було під землею 290 шахтярів, на місці катастрофи 60 шахтярів. З останніх вістей виходить, що згинули 9 шахтярів, а 27 були ранені.

ДРУГИЙ ВРОЖАЙ У ФРАНЦУСЬКИХ САДАХ.

Повідомляють з Парижа, що в південній Франції знову зацвили сади. Тепла соняшна осінь дала змогу розцвистися не лише яблуням, грушам і і сливам, але й виноградникам. Французи сподіваються, що цього року матимуть удруге збори овочів.

ВУЛИЧНА БОРОТЬБА В БЕЛЬҐІЇ.

На вулицях Лімбурґа прийшло до боротьби Флямандців та Валонців. Флямандці кричали: „Геть з Бельґією!" та поскидали бельґійські прапори з державних будинків. Підчас битви було майже сто вбитих.

ЗАВЗЯТІ БОЇ В МАНДЖУРІЇ Й У ТІЄНЦІНІ

КИТАЙЦІ ВИЯВЛЯЮТЬ АКТИВНІСТЬ. ОЖИДАЮТЬ НАСТУПУ КИТАЙЦІВ НА ЯПОНІЮ.

ТОКІО (Японія). Китайці несподівано напали в Тієнціні на японську частину міста, що знаходиться під охороною японської армії. Японці відбили перший напад скорострільним та гарматним огнем. На другій стороні ріки знаходиться італійська частина міста. Італійські жовніри також стріляли в Китайців, щоб відігнати їх від італійських концесій. Всі чужинецькі частини міста тепер оголошено на военному стані. Японці далі тримають під своїм обстрілом всю китайську частину Тієнціна.

В районі Мукдена та біля Інкова прийшло також до завзятих боїв між Японцями й китайськими „бандитами". В обох випадках японські війська відперли напасників. В районі Чінчова Китайці концентрують значні сили своєї армії, готуючись до оборони міста від японського наступу, або до наступу на Японців. Японське командування домагається спинення концентрації там війська та звільнення міста з китайських жовнірів, лишаючи в ньому лише китайську поліцію та адміністрацію.

Головний штаб домагається в уряді дозволу післати нові сили до Китаю й до Манджурії з огляду на напад Китайців у Тієнціні на японську концесію й на збільшення активности китайських „бандитів" у Манджурії. Уряд не дозволив посилати нові війська, бо вважає, що тими силами, які тепер є в Манджурії й у Китаю, можна утримати спокій.

ХОЧУТЬ НЕ ДОПУСТИТИ ЯПОНЦІВ ДО ЧІНЧОВА.

ПАРИЖ (Франція). — Ліґа Націй прикладає тепер усі зусилля, щоб не допустити Японців до наступу на Чінчов, де Китайці сконцентрували значні свої сили. Военні представники великих держав, що тепер знаходяться в Манджурії й у Китаю, одержали інструкції, щоби всіми способами не допускали до боїв між Китайцями й Японцями в районі Чінчова.

Очевидно, японське командування стримається від наступу на це місто, бо Японія не захоче порушити інтересів Анґлії, за якої капітали збудована залізниця в Чінчові. Китайський представник у Лізі Націй, Ші, пішов на деякі уступки, а тому сподіваються, що може прийти нарешті до початку безпосередніх мирових переговорів між Китаем та Японією, чого вона домагається.

ЛЯВАЛЬ ПРОТИ НІМЕЦЬКОГО ПРЕДЛОЖЕННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Премієр-міністер Ляваль у палаті послів заявив, що Франція не погодиться на те, щоб Німеччина сплачувала свої борги перед репараціями. Навпаки, Німеччина має виконати свої зобовязання по репараціям, а потім сплачувати борги, бо Франція ніколи не погодиться на ревізію репараційних сплат поза пляном Йонґа.

Підчас засідання парляменту приходило кілька разів до голосовання над висловом довіря урядови. Кождого разу уряд здобув собі більшість. Зприводу поїздки до Вашинґтона Ляваль заявив, що побачення його з Гувером привело до тіснішого французько-американського порозуміння.

НІМЦІ ЗДИВОВАНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Рішуча заява Ляваля в справі репарацій викликала здивування в німецьких політичних колах. Цієї заяви тут інакше не можуть пояснити, як тим, що Ляваль її зробив лише з аґітаційною метою, бо весною відбудуться вибори до французького парляменту.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща). — На процесі берестейських вязнів свідки зі сторони обжалованих подають численні докази того, що уряд Пілсудського кождого разу порушує конституцію держави й поступає протизаконно. Сам Пілсудський прийшов до влади, захопивши її силою, не принявши перед тим премієрства, яке йому було пропоновано з соймових кол.

На суді вияснюється, що Пілсудський ще задовго до свого перевороту готовився военною силою повалити уряд і впровадити диктатуру.

БОЙКОТУЮТЬ ЖИДІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Всі вищі школи, крім виленських, розпочали науку. Студенти Поляки оголосили бойкот студентів Жидів, а тому в ніякі стосунки з ними не входять. Підчас лекцій студенти Поляки й Жиди сидять окремо. Жидів не допускають у студентські їдальні.

У Вильні Поляки оголосили бойкот жидівських крамниць, а тому деякі свої крамниці Жиди замикають цілком. Навіть селянство боїться продавати на базарах Жидам поживу.

РОБЛЯТЬ ЗАДОВОЛЕНУ МІНУ.

МОСКВА (СССР). — Большевицька преса багато пише про манджурські події. Загальний напрям статей той, що Японія нарешті захопить усю Манджурію й Росія там буде мати нового сусіда. В урядових колах роблять вигляд, що нічого в цьому нема злого й для Росії все буде гаразд.

„SVOBODA” (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three Cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи”: Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КСЬОНДЗ ШИДЕЛЬСЬКИЙ ОБОРОНЯЄ „ПАЦИФІКАЦІЮ”

Це загально відома, особливо нам, Українцям, справа, що коли ходить про ратування Польщі, польське католицьке духовенство не перебирає в ніяких засобах.

Доказом цього може бути постава польського духовенства в справі „пацифікації”. Бож ще свіжа в нашій памяти обіцянка примаса Польщі, кардинала Гльонда, яку він дав українському католицькому епископатови в Галичині, зобовязуючись інтервенювати перед польським урядом у справі карних експедицій і катовань безборонного українського населення. Та кардинал Гльонд не тільки, що не інтервенював, а ще мав відвагу заявити на конференції англійського католицького епископату, що він нічого не знає про неспокої в Галичині. Тоді то, як відомо, англійський епископ, Томес з Селдорфу, перепрошував публично Польщу за ту кривду, якої допускається супроти Польщі „Менчестер Ґардієн”, коли розписується про польські звірства.

Та це вже належить до історії. Проти „пацифікації” запротестував український нарід на всіх землях. Запротестували теж і українські епископи, за виїмком тільки епископа Богачевського. До „пацифікації” змушений був вкінці признатись і сам польський уряд. І не тільки світ поставився неґативно до польських варварств, але навіть між Поляками знайшлися вкінці ґазети і цивільні люди, котрі осудили „пацифікацію” з культурного боку, або принаймні узнали її за дуже нерозумний крок польської влади.

Та не бачить того всього польський католицький ксьондз Шидельський, зі Львова, посол до польського сойму. Це той, що при дебаті над проєктом польських соціялістів у справі автономії для Українців заявився проти всякої автономії, бо, мовляв, польська конституція „заспокоює всі потреби українського народу”. А згадуючи за „пацифікацію”, заявив, що він, як католицький ксьондз, хоче добра для всіх, але всетаки мусить оправдати „пацифікаційні методи” польського уряду. А щоби скріпити своє оправдування, покликувався на пастирський лист епископа Хомищина, який, на його думку, є згідний з його „католицьким становищем”.

На те найкраще відповів ксьондзови Шидельському польський посол Вєрчак, запеклий ворог Українців, котрий заявив, що, як не як, а таке „становище” й такі „пацифікаційні методи” мусить таки відкинути — кожда культурна людина.

О. Лотоцька.

ПОШИРІМ ОРҐАНІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В АМЕРИЦІ

I.

Жінка зачинає відгравати чимраз більшу ролю в життю всіх новочасних народів. Це факт. Навіть жінки Далекого Сходу — Японії, Китаю та Індії — не кажучи вже про жіноцтво Европи та Америки, доганяють мущин та стають у ряди активних громадян. Ясно, що вступлення жіноцтва на публичну арену подвоює активні сили даного народу; де перше були діяльні лиш чоловіки, тепер є діяльна ціла суспільність обох полів.

Громадська активність жіноцтва є особливо важною для народів, що осталися позаду інших, та в народів поневолених і недержавних, до яких належимо ми, Українці. Вже до великої війни чеська жінка грала поважну ролю у відродженню чеського народу. Відомий є теж висказ Бісмарка, що сила польської нації є в її патріотичнім жіноцтві. — Коли російський міністер освіти, Валуєв, відомий зі свого „нє било, нєт і бить нє может”, автор царського указу, котрим зборонено вживати українську мову у друку, хотів придумати найкращий спосіб обмосковлення „инородців”, особливо Українців, він, хоч реакціонер, допустив жіноцтво до ґімназій та до університетів, щоби сим робом обмосковити родини інтеліґентних клясів „инородців”. І доконав свого через обмосковлену інтеліґентну жінку. Так обмосковлено (бодай назверх) Україну, Кавказ і інші краї.

Мущина стрічає свої діти лиш раз-два рази денно, коли прийде домів з роботи. Жінка-мати є з ним ввесь час, від колиски, аж доки не підростуть; вона властиво виховує їх. Яка мати, такі діти, а не який батько такі діти. Се останнє буває, але зрідка. Жінка-мати є властивим осередком родини. Від жінки — не від мущини залежить будучина молодого покоління народу.

З тих усіх причин Українцям, як народови поневоленому, що мусить боротися за свою будуччину, мусить залежати на громадській активности жіноцтва більше ніж якому іншому народови. І треба сказати, що українське жіноцтво — особливо від української боротьби за волю — прокинулось зі сну вікового та зачало розуміти свою ролю в життю українського народу. Виборче право Польщі, Чехословаччини та Радянської України покликало жінок до активної участи в політиці. Жінка мусить тепер застановлятись, на кого їй голосувати. Але позатим українська жінка в Европі сама, з власної ініціятиви, стає активною. Страшні удари в часі війни і революції та опісля по окупації українських земель чужинцями, заставили українську жінку терпіти і стати активною. Коли батьків, братів, мужів та синів вязнено, калічено, мордовано, на жінку спадали тягарі домашні та жінка мусіла спішити з ратунком для увязнених, інвалідів і т. д. Вона втягалася сама в боротьбу, йдучи у вязниці і навіть на смерть. Збуджена до громадського життя, українська жінка пішла і в чужину боронити українську справу на міжнародних конґресах — треба сказати — нераз з більшим успіхом від мущин-політиків.

А якжеж стоїть справа з українською жінкою в Америці? Чи і вона така активна, як її сестра в Европі? Що правда, слідно деякий поступ і в Америці. Істнують тут і там жіночі товариства, комітети, збирано жертви на інвалідів та вязнів, уряджувано українські вистави вишивок тощо. Та все таки все те покищо праця одиниць, а загал українського жіноцтва в Америці все ще стоїть на боці, все ще є нерухомою масою, що дуже мало чим зазначує своє українство та дуже малу ще бере участь у громадських справах. Є випадки, де саме жінка стримує американського Українця від участи в громадськім життю, від жертв на українські цілі, навіть від посилання дітей до української школи. Назагал беручи, менше свідома українська жінка скорше „американізується” в тім лихім значінню, що радше калічить англійською мовою ніж говорити до дітей і знакомих своєю гарною українською мовою і т. д. Вона думає, що се щось „вище”, а своє нераз далеко краще — легковажить. За нею йдуть її діти і загибають цілком для нашої справи.

Відвідавши низку місцевостей довкола Ню Йорку, в Ню Джерзи та довкола Великих Озер як голова Союзу Українок в Америці та приглядаючись при тих поїздках життю наших жінок, я поробила деякі спостереження, з котрими хочу поділитися з нашим загалом.

Перш усього завважила я, що письменність (грамотність) у нашого жіноцтва далеко більша ніж це було в старім краю. З того можна би припускати, що і свідомість, а особливо знання української історії, ґеоґрафії та взагалі українська буде в них висока. На жаль, так не є. Мущини щодо цього перевищають українських жінок. Навіть такі жінки, котрі уважаємо свідомішими і котрі люблять своє, рідне, не знають української історії та мають лиш дуже неясне поняття про Україну, український нарід, його змагання і т. д. А чейже жінка, що мало знає про Україну, не може як слід любити її та одушевлятись нею. А не знаючи сама про Україну, не може відповідно впливати на свої діти. По правді — вона не має впливу на своїх дітей. Повище 10-го року життя діти зачинають захоплюватись тим, що їм дає американська школа, преса, вулиця та товариство однолітків. Американська школа старається всіми силами приманити дитину, даючи їй не тільки прегарні шкільні будівлі з найновішими уліпшеннями, але також улекшує їй науку найновіщими педаґоґічними засобами. Кожда дитина має вщіплену любов до Америки умілим навчанням історії і традицій цього краю. Українська мати сама мало свідома свого українства, а цілком не знаючи, що гарне в американській культурі, не вміє заімпонувати ніяк своїм дітям і затрачує звязок з ними. Вони йдуть своїм шляхом — часто бездорожами.

Якби українська мати в Америці була свідоміща свого українства (що їй лекше, ніж пізнати американську культуру), то вона вщіплювалаб у свої діти любов до своєї мови, танцю, школи, театру; навчила би їх про наших великих людей, князів, гетьманів, письменників тощо; розказувала би їм про богацтво та велич української землі, про боротьбу за волю, про героїв, про ідею української держави. Тоді вона імпонувала би своїм дітям, звертала би їх серця й увагу до свого, рідного, до чогось ідеального та не загубила би впливу на свої діти і не втратила би їх.

Приглядаючись до підростаючого покоління, я завважила, що хлопці краще тримаються українства ніж дівчата. По українських школах є більше хлопців ніж дівчат і вони знають більше про Україну, та ліпше говорять по українськи ніж дівчата. Мені здається, що то знов є наслідком того, що українські матері менше свідомі ніж батьки і дочки наслідують мамів, коли сини бодай вчасти йдуть слідом батьків. Се невеселе й непідхлібне свідоцтво для українських жінок в Америці. Очевидно — вони стоять нижче мущин.

Сумною появою, яку я помітила у моїх поїздках, є рівнодушність українського жіночого загалу для української школи. Чоловіки ще дбають за неї, а жінки дуже мало. Розуміється, є похвальні виїмки серед жінок. Але загал жінок грішить байдужністю до своєї школи. Цьому треба приписати взагалі невеселий стан українських шкіл в Америці, а зокрема слабу участь дівчат у них.

Великою перепоною в розвитку орґанізації українського жіноцтва в Америці є вузьке гуртківство та взагалі недостача орґанізаційного змислу. Привичні до тісного гуртка своїх знакомих чи приятельок, жінки лиш тяжко вміють приноровитись до ширшого громадського співжиття. Вони трактують справи громадські і товариств наче свої гуртові справи — „котра, мовляв, не з нашого гурта, то не наша”. Вони дивляться на громадську роботу саме з того гурткового боку і тому зависти, сплетні, нетерпимість до нової думки. Особисте підходження до кождої справи грає в них більшу ролю ніж увага на загальне добро. Їх тяжко звести докупи, бо нераз ціле діло пропадає лиш тому, що дві жінки не хотять особисто зноситись. Отсе жіноче гуртківство є одним з головних перепон у розвою жіночих орґанізацій уже істнуючих — хоч там засідають і т. зв. свідомі Українки. Задля свого „я” чи уроєної образи чи задля догодження приятельці, вони розбивають нераз і найкраще заповідаючуся орґанізацію.

(Конець буде)

ПОЛЬСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ САМІ НЕ ВІРЯТЬ У РЕАЛЬНІСТЬ СВОГО ВНЕСКУ ПРО АВТОНОМІЮ

Зголошений у вівторок, 13. жовтня ц. р., польськими соціялістами у соймі внесок про автономію для Українців спричинив у польській санаційній, ендецькій та й взагалі націоналістичній пресі правдиву завірюху. Деякі зпоміж цих орґанів преси вважають авторів проєкту малощо не державними зрадниками, що змагають до ослаблення Польщі, до вкорочення польського стану посідання і т. ін. І в той час, коли націоналістична польська преса так біситься з приводу внеску, самі пепесівські його автори потрактували справу в своїй пресі зовсім несеріозно. Вони саме ствердили, що зголосили такий внесок не для його реалізації, але виключно для демонстрації. Варшавський „Роботнік” (ч. 359 з 15. X. 1931), центральний орґан ППС, пише у передовій статті п. н. „Програма автономії” ось що:

„З. П. П. С. зголосив у вівторок у соймі законопроект про автономію тих земель Річипосполитої, що їх заселює в більшости українське населення. **Здаємо собі, природно, справу з того, що наша автономічна програма не буде ухвалена в соймі „санаційного” табору і що взагалі є вона невикональна, доки тревае нинішня система правління. Ишло нам про те, щоби саму справу поставити на порядку прилюдної опінії в краю,** ствердити прилюдно факт, що в Польщі є суспільні сили, які репрезентують конкретний плян розвязки трагічного польсько-українського спору в умовинах історичної дійсности, створеної після закінчення світової війни”.

З черги в статті обговорена історія автономії для Українців. „Роботнік” навязує ще до передвоєнних часів і каже, що ще „Коло Польське” в австрійському парляменті займалося цією справою для Галичини в 1917 і 1918 рр. На весну 1919 р. автономічна розвязка польсько-українських взаємин була безспірною справою в усіх майже колах польської суспільности За таку розвязку мав заявитися тодішний польський премієр Падеревський. Не було проти цього спротивів і на конституційній комісії сойму. І навіть конституційний проект „Звйонзку Людов-ого”, підписаний проф. Ст. Ґломбінським, передбачував утворення автономічних просторів у межах Річипосполитої. Одначе пізніший хід подій зліквідував усі ті автономічні пляни. Аж у 1925 р. зголосила польська партія соціялістична свій проєкт автономії для українських земель у Польщі. Цей проєкт обробили та підготовили тоді під проводом І. Дашинського тодішні провідні члени ППС: Діяманд, Перль, Т. Голувко, К. Чапінський і М. Недзялковський. Далі характеризує автор санаційну політику в національній ділянці такими словами:

„Національна політика санаційного табору є занадто знана, щоби ми її потребували обговорювати в подробицях. З гасла „за нашу і вашу волю” не осталося чейже ні сліду. Зокремаж відносно української справи міродайною стала „ідеольоґія львівського „Слова Польского”, орґану націоналістичних фашистів, які що хвилі закидують проф. Ст. Ґрабському, як співавторови знаних, але не виконаних мовних законів другого сойму — крайнє і зовсім зрадницьке „українофільство”. Національна політика санаційного табору — це брутальне, звульґаризоване виконування закликів неуступчивої доктрини інтеґрального націоналізму. Вона довела Польщу до страшного загострення взаїмної ненависти обидвох народів, що замешкують полудневo-східні землі Річипосполитої, зродила загальну непевність завтра, не дала — ясна річ — ніяких позитивних результатів”.

До наведеної характеристики хіба не потрібно ніяких додатків.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(24)

Хотіли прихилити до такої ухвали й комітет незаможних селян. Скликали в театрі загальні збори, а щоб ніхто не втік, заперли двері.

Почалася довга, нудна доповідь, нарешті голосування: ухвала про закриття церкви пройшла „одноголосно”!

Стара жінка, що сиділа в одному з перших рядів, не витримала й сказала:

— Будемо жити як собаки, без церкви й без Бога!

Ці слова почули комуністи. Аж чудно було, що інтеліґентні люди (один комуніст був з вищою освітою) так напали на ту просту сільську жінку. З їхніх мов видно було, що ця баба є „аґент антанти”, „ворог радвлади”, що вона „підриває” основи будівництва соціялізму” і т. д., і т. д.

Взагалі мене вражало, що самі большевики ставляться до своєї політики релігійно. В пятирічкку треба насліпо вірувати. Хтож при тому бере олівця й починає підраховувати, тимсамим стає „контрреволюціонером”, себто „невірним”, зрадником ленінського „православія”. Большевики насильно скасували віру в Бога, але примушують вірувати в „пятирічку”.

Зрештою наші комуніти мабуть були вдячні цій жінці; вона мимоволі порушила нудний, „казенний” перебіг зборів.

Збори закінчились. Біля дверей поставили стіл, двері відчинили й почали випускати того, хто підписав постанову. Після цього розповсюднилась по селі чутка, що комсомольці вже приготували шнури й драбини на те, щоби зняти дзвони.

Селяни вночі виставляли неявну сторожу біля церкви, а в день там завжди було понад сто жінок, які мирно сиділи на сходах та біля церкви. Хтось догадався принести вязку хворосту й розвести в церковній огорожі багаття (ватру).

Почали збирати підписи під приговір про зняття дзвонів. Одного вчителя заставили підписатись і за жінку, яка була в іншій окрузі, і за матір, яка... вже померла. Примушували підписуватись Жидів, але всі Жиди, за винятком деяких членів профспілок, рішучо відмовились.

Членів сільради таксамо примушували підписуватися за жінок. Очевидно, потрібну скількість підписів булиб зібрали, але... багаття, яке горіло що дня на подвірю церкви, не заповідало нічого доброго, і цю кампанію залишили.

В. Херсоні дзвони поздіймали й навантажили зараз же на грецький пароплав*). Добре, що хоч без мороки...

XLVI.

Осіння засівкампанія й колективізація.

Рівночасно з хлібозаготівлями переводилася друга кампанія, осіння засівна.

Озимина загинула, треба було дістати насіння, але держава не давала посівного матеріялу, лиш обмінювала на ярину. У кого було що обміняти й хто мав ще трохи свого, чи пощастило йому де купити або виміняти заздалегідь, той сіяв своєчасно. Інші чекали. Коли вже виявилося, що осінній сів провалюється, провалюється кампанія, то почали видавати насіння, але під зобовязанням продати ввесь урожай державі (контракція).

Брали й сіяли. Було це вже трохи запізно, але сіяли. Про мінімум агрономічних заходів і мови не могло бути: аби засіяти побільше... Селяни сіяли й посміхувались: що воно з того буде?

— І влада на Бога надіється, — казали іронічно деякі.

— Та ні, вони натиснуть ґузик і піде електричний дощ, — сміялися другі.

Тимчасом пагода хотіла, щоб у 1930 р. урожай був добрий. Пізніші посіви місцями були навіть ліпші, бо ранні були такого буйного росту, що повилягали.

Вже підчас осінньої сівби намагались утворити колективи, або поширити існуючі. У нас від 1927 р. були три „карликові” колективи, які обєднували біля 50 дворів*).

Підчас землеустрою, який у нас проходив саме в той час, колективам дали землю біля Дніпрових плавнів і взагалі найкращу. Заохочували всіх селян до вступу в колгосп. Одначе не дуже вабило селян навіть те, що давали колгоспам кращу й ближчу землю: селяни цурались колгоспу, не хотіли постійних сварок і бійок у степу; не хотіли, щоб кукурудза зимувала в полі, щоби замісць жита, чи того, чого взагалі селянин хоче, сіяти сою. На це селяни постійно вказували на зборах.

В той час більше агітували за колгосп землеміри, ніж комуністи. Землемірам колгосп влекшував працю: не треба було ділити землі аж до двору й показувати кожному селянинови його ниву; досить було розділити землю колгоспу на поля сівозмін.

Але всетаки довелося землю поділити аж до двору. Тих 50 дворів, що були в колгоспах, творили неповних 9% всієї скількости селянських господарств. Тільки відїхали землеміри, як кинулись до „колгоспного будівництва” партійці. Методи цих останніх настільки відріжнялись від метод землемірів, що селяцтво цілою масою пішло в колективи. Зрозуміло, що вся робота землемірів пропала марно: довелося наново переділювати, перекроювати земельні наділи.

Та якби тільки в цьому все лихо!

Грудень, січень і лютий — ось місяці, коли саме переводилася колективізація.

Грудень був місяцем підготовки. Все було змобілізоване для цієї кампанії: вчителі, учні профшколи, партійці, комсомольці, урядовці, лікарі, кооперативи, члени сільради, аґровиконавці, члени профсоюзів, — всі обовязані були агітувати, всі стали виконуючою силою, якої штабом було бюро партячейки. Фактично єдиним керівником цієї армії був спеціяльний комісар для колективізації, якому всі підлягали.

З такою армією почали мучити селян щоденними сходинами, зборами. Комсомольці й профшкільники що дня зганяли селян до куткових хат-читалень, де на них чекали „оратори”. Тут агроном, учитель, лікар мусіли доказувати користь від колективу.

Комісар у супроводі секретаря комячейки, ресоркою й добрими кіньми розїжджав від одного кутка до другого, від одних зборів до других, наглядав, керував, наказував, потішав, піддавав боєвого настрою.

(Дальше буде)

*) Мабуть перепродали для грецьких церков.

*) Деякі комуністи звали їх не товариствами спільного обробітку землі, а товариствами спільного „обробітку” радянської влади. Це була правда: ці колективи були „утриманцями” влади.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 3. грудня, в годині 8.30 ввечір, в У. Н. Р. Клюбі, 46 Ст. Маркс Пл. Обовязком кождого члена явитися на тих зборах, бо є важні справи до полагодження. Всі отримають календарі У. Н. Союза. — М. Близнак, секр.

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі” в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.

Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЛОДА ЧЛЕНИЦЯ ПРО У. Н. СОЮЗ.

Я хочу поділитися з читачами „Свободи" тою радістю, що я, молода члениця У. Н. Союза, можу далі оставатися в нашій дорогій організації. Вже так було коло нас тяжко, що тато не могли заплатити вкладок, але допомога, яку признано татови з фонду запомогового, вратувала наше членство. За те ми всі є дуже вдячні нашій організації, яку любимо й не хочемо з нею розставатися ціле наше життя.

Марія Капустинська,
Кенсинґтон, Конн.

—o—

СОЮЗОВЦІ, ДО ЗЛУКИ!

Вже довший час ведеться на сторінках „Свободи" оживлена дискусія в справах неабиякої ваги. Бо ото українська іміґрація почала серіозно застановлятись над такими питаннями, які десятками літ тяжили важко на шляху нашого поступу, організованости, активности та видатности нашої праці. Ті питання, якщо нам удасться їх тепер корисно розвязати, змінять певно облична нашої іміґрації.

Український Народний Союз є безперечно найбільшою і найкраще зорґанізованою цілостю української іміґрації в Америці. Це ми усі знаємо. Знаємо також, що Союз за час свойого істновання переходив деякі важкі періоди у свойому розвиткові. Та прийшов час, коли Союз став уже настільки сильним, що є відпорним на власні внутрішні кризи, та однак ще не є таким сильним, щоби не відчути такої загальної кризи, в якій знайшовся майже не цілий світ. Серед теперішних важких часів члени Союза почали ставити такі домагання до орґанізації, які вона, наскільки взагалі зможе їх виконати, може виконати тільки в дуже незначній мірі. Посипалось богато дописів, проектів, плянів, і хоч богато з тих проектів не є здійснимі, то всеж таки з них зродилась дуже здорова, розумна і спасенна думка, яка лікує наші дотеперішні недомагання: дрібничковість, вузину орґанізаційного життя, розпорошеність сил та особисті амбіції. Ця спасенна думка — це злука малих у великі, сильні Союзові відділи по поодиноких місцевостях. Полишаючи наразі справу переходу членів в нові роди обезпечення, яка, хоч являється конечною, однак не такою скорою до переведення, ми сейчас мусимо скупчити усі свої сили, щоби провести в життя бодай той клич, який не вимагає ніякого вкладу гроша, а тільки трохи доброї волі. А той клич — **менше самих відділів, а більше членів по тих відділах.**

Отсе є власне те питання неабиякої ваги. Отсе є та спасенна думка, яка, проведена в дійсність, змінить цілковито облича, змінить характер нашого орґанізаційного життя.

І спитаємо тепер: хтож інший, як не Ню Йорк, повинен дати почин до такої праці? Ню Йорк, який має 17 Союзових відділів зпонад 1,500 членами. Ню Йорк, який має 17 предсідателів, 17 секретарів, збирається 17 разів на місяць на мітінґи і платить 17 разів на місяць за ті мітінґи. Ню Йорк, який неодну справу й неодну акцію, які вимагалиб спільного обговорення, спільного попертя, розділює-роздроблює на 17 частей. А тепер представмо собі Ню Йорк вже тільки з двома відділами, по яких 750 членів. Що це булаб за орґанізація, що за сила! Скільки гроша, часу, енерґії ми моглиб заощадити. Якою видатною булаб тоді наша праця в користь нашої іміґрації і в користь рідного краю. Як виглядалаб тоді кожна наша акція, яка малаб за собою попертя 1,500 свідомих, зорґанізованих членів. Чи потреба булоб тоді нам журитись, що нам якась акція не вдасться? Як виглядалиб тоді наші національні свята, маніфестації, наша репрезентація перед чужинцями, наша поміч рідному краеви, наші підприємства, наші інституції, Народні Доми, школа, театр і т. п. Чи кожде розпочате діло не малоб тоді уже заздалегідь запевненого успіху?

Може хтось сказати, що таку саму працю можнаб повести і при такому стані поодиноких відділів, як вони тепер істнують. Це правда, але і правдою є, що воно так не було. Ми знаємо і памятаємо ще добре, як то нераз якесь діло, що повинно бути усім нам спільно дороге, розбивалось тільки через наші особисті дуже дразливі амбіції, загумінковість, що, мовляв, це робить друга організація, інший відділ

Якраз тепер зближаються річні мітінґи Союзових відділів. Це буде найкраща нагода обговорити ті справи, застановитись над ними та вирішити їх так, щоб слідуючий рік застав нашу іміґрацію більш сильною, більш орґанізаційно сцентралізованою, більш активною, більш працездатною. А якраз Ню Йорк повинен бути першим у започаткованню такої праці, повинен бути взірцем для інших громад. Не звертаймо уваги, котрий Союзовий відділ започаткує це діло, хто візве на перші збори в тій справі. Ми повинні явитись і прийти на ті збори з доброю волею й оходою та переконанням, що мусимо здійснити наш клич — **менше Союзових відділів, а більше членів по відділах.**

Д. Галичин,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

По довгій і тяжкій недузі помер **П. Корзун**, член У. Н. Союза. Покійний був Білорусом і походив з околиць Мінська, але любив український нарід і щедро підпомагав кожду українську акцію, як теж не жалував жертв на Рідну Школу, наших інвалідів і інші народні цілі.

Похорон відбувся дня 21. листопада в Вест Гемптон. Похорону довершив о. Волинець, укр. гр. кат. парох з Рівергед, Л. Ай.

Покійний вступив до У. Н. Союза в 1925 році.

Земля Йому пером!

Н. Худяк, секр.

— Що?! Ви маєте 87 літ, а бракує вам лиш один зуб?

— Так, один. Передучора вилетів мені.

— Як то?

— Я позіхнув — ціла щока впала на землю й один зуб виломився.

ЗІ СПОРТУ.

BROOKLYN, N. Y.

Junior Ukraine Extend Winning Streak.

The Junior Ukraine Football Team of Brooklyn, N. Y., extended their winning streak by defeating the Greenpoint Celtics, in a hard fought game. The Celtics had as yet not tasted defeat this season previous the meeting of the Junior Ukraine football team. Two long passes spelled the defeat of the Celtics. A pass from Smitonick to Bilash, and another from Kurylo to Smitonick. The scoring of both teams were made in the last quarter.

Line up:
L. E. J. Bohan
L. T. B. Sawitsky
L. G. P. Woluchinsky
C.— H. Chamill
R. G. J. Romanchuk
R. T. M. Yuruckso
R. E. S. Halas
L. H. B. P. Kanuka
R. H. B. S. Halas
Q. B. M. Smitonick
F. B. A. Kurylo.

The score:

Greenpoint Celtics	0-0-0- 6- 6
Junior Ukraine	0-0-0-12-12

ПОДЯКА.

Підписаний, член 250 від. У. Н. Союза в Кенсинґтон, складає щиру подяку Головному Урядови за допомогу в сумі 50 долярів.

Ю. Капустинський.

ВІДГОМІН ВІДКРИТОГО ЛИСТА ДО ПОСОЛКИ МІЛЕНИ РУДНИЦЬКОЇ.

(Лист до Редакції „Діла").

До Високоповажаного Пана Редактора Василя Мудрого у Львові.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити на сторінках Вашого цінного часопису ось яку заяву:

Ми, представниці українського зорґанізованого жіноцтва, познайомившись зі змістом відкритого листа десятьох польських посолок і сенаторок з ББ до п. пос. Мілени Рудницької, в якому ці пані покликуються між іншим на те, що „маси українського жіноцтва" поділяють їхню думку відносно діяльности п. М. Рудницької, заявляємо:

Українське зорґанізоване жіноцтво без ріжниці політичних переконань застерігається якнайрішучіше проти того, щоби посолки і сенаторки з ББ присвоювали собі право промовляти в імени українського жіноцтва чи вглядати в його сумління й душу.

Рівночасно висказуємо п. посолці Мілені Рудницькій своє повне признання за ту її працю в користь Народу, за яку спадають на неї згадані напасти польських посолок і сенаторок з ББ.

Львів, дня 10. жовтня 1931.

За українське зорґанізоване жіноцтво:

Сенаторка Олена Кисілевська, Олена Федак-Шепарович, Іванна Блажкевич, Евгенія Макарушкова, Ірина Макух-Павликовська, Неоніля Селезінкова, Дарія Старосольська, Марія Колтунюкова, Марія Струтинська, Анна Палій, Надія Войнаровська-Макарушка, Єлисавета Круківна, Ольга Олександра Дучимінська.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на 1932 рік для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою дня 24 листопада:

Вислано почтою 27. листопада: Від. 313, 314, 315, 316 (2 п.), 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 337, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 361 (2 п.), 362, 363, 365, 366, 367 (2 п.), 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 380, 381, 383, 386, 387, 388, 389, 390, 392, 393, 396, 400, 401 і 346.

Вислано експресом 27. листопада: Від. 323, 334 (2 п.), 336 (2 п.), 338 (2 п.), 345, 355, 364 (2 п.), 379, 384, 385 (2 п.).

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висилання канлендарів, нехай сейчас повідомить Адміністрацію „Свободи".

Берко Розенцвайґ переходить попри вежу, на якій з чотирох боків є годинник. Синок питається його:

— Тату, що то за вежа?

— То така вежа, а на ній чотири годинники.

— А навіщо чотири?

— Як то навіщо? А може хтось інший також схоче побачити, котра година!

—o—

Жінка: Перед шлюбом ти обіцював мені, що любитимеш мене ціле життя!

Чоловік: Так, то свята правда!

Жінка: Коли так, то чому не додержуєш того приречення?

Чоловік: А деж я міг сподіватися, що ти житимеш так довго?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

З концерту в честь полягглих героїв УВО, що відбувся 18-го жовтня ц. р., загальний прихід виносив $330.92.

Цю суму зложили слідуючі поодинокі приходи: $170 добровільних жертв на сали; $82 з оголошень на програмах; $23 збірка підчас панахиди в гр.-кат. церкві; $44 жіноча секція ОДВУ зібрала з розпродажі цвітів того дня при гр.-кат. церкві; $11.92 з розпродажі цвітів при українській православній церкві.

Загальний розхід був $169.92.

До висилки на визвольну боротьбу лишилося $161.

З того зужито тимчасово на викупно книжок, надісланих з команди УВО для розпродажі їх в Америці $51.

На визвольну боротьбу висилаємо через „Обєднання" $110. — $51, зужитих на викупно книжок, перешлеться по розпродажі книжок: „На вічну ганьбу", „Спомини Коновальця" й „Видання ЦСУС-а (Центрального Союза Українських Студентів). Хто бажав би набути ці книжки, хай удасться на адресу Центр. Управи ОДВУ:

Executive Committee of ODWU,
P. O. Box 13, Sta. D.,
New York, N. Y.

М. Скоробогач, фін. секр.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На інвалідів.

Стараннями української парохії в Ню Гейвен, Конн., обходжено свято української державности дня 1. листопада с. р. В г. 12. після співаної Служби Божої відправлено при участи церковних брацтв і вірних панахиду за поляглих героїв.

В год. 5 попол. відбувся святочний концерт, на якому взяли численну участь й Українці з околиці Ню Гейвен, Конн. Святочну промову виголосив п. Мерещак з Ансонії. З нагоди сего свята зложено на інвалідів: на панахиді в церкві збірка $8.57; на концерті більшими датками $24; на концерті дрібними датками $7.22. Разом $39.79.

Більшими датками причинились: П. Тодорчук $5; о. Улицький $2; по $1: Т. Захаревич, П. Воляник, В. Калина, П. Салабай, Зборівський, М. Салабай, Ст. Салабай, О. Мерещак, Ст. Савчишин, А. Созанський, К. Стасюк, А. Маланчук, Гр. Патинок, Гр. Стасишин, К. Марущак, пані Т. Куць, о. Д. Ґулин.

Розходи були: Оголошення $2.50, пересилка і кореспонденція 29 ц. Разом $2.79.

Чисту готівку $37 переслано через Обєднання на інвалідів у старому краю.

о. Д. Д. Гулин.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Книжки ще розходилися би, колиб булоб кому продавати. Брак продавців, не покупців. Кождий купив би книжку чи книжочку, колиб хтось його переконав, що тої книжочки йому потреба. На жаль, кождий цінить більше свій час, хоч нічого не робить, ніж витратити його на представлення якоїсь книжочки. Іван Тимчук хоч мав працю в ресторанті, але не був з неї задоволений, прийшов до Сурми і дав пропозицію, що возьметься продавати книжки. Розуміється, ми радо згодились, хоч не вірили, щоб він довго тримався з книжками. Та приємно завелися, бо вже два місяці, а він дальше продає і то чим раз більше. Досі продав понад 500 долярів вартости книжок. Він так щиро взявся до книжок, що навіть українських цукорків не хоче носити з собою, хоч їх лекше продавати; каже: хто хоче мати цукорки, хай пише собі до Сурми.

Кождої неділі програма Сурми на радіо цікавіша. Минулої неділі, 22 листопада, Банда, зложена з української дітвори під проводом професора Василя Січки з Стейплетон, С. Ай., в числі 25 хлопців, виповнила цілу програму. Ще й вечером зайшли заграти пару кусників на Вечерок Жіночої Громади до Укр. Народ. Дому в Ню Йорку. Там їх дуже щиро витали і всі були горді, що є енергія в нашім молодім поколінню. Зараз записалися до Банди 4 малих учнів, а ще треба що найменше 16, щоб можна в Ню Йорку розпочати науку. Хто хотів би грати в Банді, то проситься зголоситись до Сурми.

На слідуючу неділю, 29 листопада, на радіо будемо мати „Кобзаря", одинокий кобзар в Ню Йорку і того вдалось нам дістати на радіо, щоб задоволити молодих і старших слухачів. Хто знає, чи то не є перший раз в історії, що виступить на радіо бандурист. Незабудьте послухати.

Також того самого тижня буде правдиво гуцульська музика. Іван Лисечко, скрипка, Григорій Соколюк, цимбали й Іван Задойко, решето. Наперед зробіть місце для гопака, бо можете наробити собі шкоди, як вони заграють, а не будете мати місця де скочити.

Крім вище згаданих, ми ще відкрили в Ню Йорку „Лірника". Ним є В. Станіславський, має ліру своєї роботи і грає на ній по мистецьки. Гром. Станіславський згодився прийти 6-го грудня на радіо стацію і заграти. В тім часі також буде грати панна Галя Станіславська, вона є ученицею в „Демраш Інститут оф Мюзікал Арт", має скрипку за 500 долярів. І так, що дня відкриваються в нас нові особи, нові талани. Ще маємо 18 неділь до закінчення контесту на радіо, а вже показується, що час буде замалий, щоб все показати, що в нас є.

Двацять дві скрині нових свіжих українських цукорків з фабрики „Фортуна Нова" вже прийшли і готові обслужити всіх українських дітей на Николаївські вечері. Чи може бути що більше приємне для Вашої дитини, як бакса „Солодкої України"? В Нюарку можна набути українські цукорки в Русалки, 131 Гавард Ст. В Пасейку в гром. В. Микитина, 182 Манро Ст. В Бетлегем у А. Коника. За гуртовою ціною пишіть до Сурми. Більше вістей не маю часу писати, бо треба приготовити радіопрограму на неділю. — М. Сурмач.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

3.

Араби перенесли Вепера до свого табору. Тут вони примістили хворого в наметі свого ватажка. Кілька днів слуги пильнували полоненого й старанно годували його та поїли вином, щоби він скорше прийшов до сил. Коли Вепер уже видужав зовсім, до нього прийшов Ахмет. „Я Ахмет Зек — сказав Араб. — Хто ти такий і чому ти опинився в моїй землі?" Вепер зрозумів, що йому тепер може бути зле, бо він добре знав цього запеклого ворога білих Европейців.

Вепер памятав цього Араба, як він часто жорстоко розправлявся з невеликими бельґійськими військовими відділами, а потім зникав безслідно. Зек особливо не любив Бельґійців, бо вони посідали його землі, що тепер звалися „Бельґійське Конґо". Веперови прийшла думка зголоситися до Зека на службу проти Бельґійців. Адже сам Вепер був тепер таксамо поза законом, як цей ватажок Арабів. Ця спільність їх могла злучити.

—o—

„Я чув про тебе багато — відповів Вепер — і шукав тепер тебе. Мої краяни поставилися проти мене. Вони хотіли мене вбити. Я ненавиджу їх. Я знаю, що ти даси мені притулок під твоєю сильною рукою, бо ти також їх ненавидиш. Я є добре освічений вояк і можу стати тобі у великій пригоді. Я можу добре битися сам і керувати іншими. Твої вороги є моїми ворогами". Ахмет Зек заскреготав зубами. Вепер стратив останню надію.

—o—

Та Зек часто скреготче зубами, коли інші люди сміються в подібних випадках. Тепер Араб думав, як найліпше він зможе вжити цього Бельгійця. Після надуми Зек сказав: „Якщо ти мене обдурив, я вбю тебе. Та зрештою я тебе зможу вбити кождої хвилини. Що ще ти хочеш у нагороду, крім збереження твого життя?" — „Тільки лиши мене при собі, а потім побачиш, чого я вартий!" — відповів Вепер.

—o—